

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

**Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра психології**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор

С. О. Омельченко

“27” червня 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЛИБИННА ПСИХОЛОГІЯ**

**підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 Психологія
за освітньо-професійною програмою Психологія
мова навчання українська**

Слов'янськ – 2022 р.

Розробники:

Мелоян Анаїт Едуардівна – кандидат психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Рецензенти:

Степаненко Л.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Шайда Н.П. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології (протокол № 12 від «27» червня 2022 р.)

Завідувач кафедри психології

А.Е. Мелоян

Погоджено групою забезпечення спеціальності 053 Психологія

Керівник групи забезпечення

А.Е. Мелоян

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою .
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“27” червня 2022 р.

протокол № 9

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
	Семестр	
Загальна кількість годин – 90	1-й	1-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 1,1 самостійної роботи студента – 4	12 год.	8 год.
	Практичні	
	8 год.	6 год.
	Самостійна робота	
	70 год.	76 год.
	Вид контролю: екзамен	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Глибинна психологія» передбачає засвоєння здобувачами основних понять та теоретико-методологічних концепцій класичного та сучасного психоаналізу для формування цілісного розуміння психології несвідомих психічних процесів та феноменів. Дисципліна призначена також для формування у студентів розуміння місця та ролі глибинно-психологічних феноменів у трактуванні мотивів поведінки, виникненні психологічних труднощів, конфліктів та патопсихології, ознайомить із прикладними можливостями глибинної психології.

2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання, результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни (обов'язкова)

«Глибинна психологія»

Компетентності, які формуються з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p>ЗК 1 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 3 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 6 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 9 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>ЗК11.Здатність застосовувати softskills-навички в практичних ситуаціях роботи з клієнтами.</p> <p>ФК2.Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості. Ефективно використовувати його результати.</p> <p>ФК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) при розробці програм психологічної допомоги.</p> <p>ФК4. Уміння виявляти, ставити та</p>	<p>ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ПРН2. Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.</p> <p>ПРН3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.</p> <p>ПРН4.Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>ПРН7. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.</p> <p>ПРН8. Оцінювати ступінь складності</p>	<p>-словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);</p> <p>- практичний метод (практичні заняття);</p> <p>- наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);</p> <p>- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування, рецензування, складання реферату);</p> <p>- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані);</p> <p>- самостійна робота (розв'язання завдань);</p> <p>- індивідуальна науково-дослідна робота.</p>	<p>- усне та письмове опитування;</p> <p>- тестування;</p> <p>- оцінювання розв'язаних завдань,</p> <p>- екзамен</p>

<p>вирішувати проблеми, своєчасно приймати адекватні рішення.</p> <p>ФК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності, запобігати конфліктних ситуацій.</p> <p>ФК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію, самовдосконалюватися.</p> <p>ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями, моральним кодексом.</p> <p>ФК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях, з попередження суїцидальної та девіантної поведінки дітей, підлітків, молоді.</p>	<p>завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.</p> <p>ПРН13. Знання шляхів та засобів психологічної допомоги, психологічних методів та технологій.</p> <p>ПРН16.Забезпечувати психологічну допомогу, психологічний супровід засобами різних видів психологічної практики.</p> <p>ПРН 19. Планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку.</p>		
--	--	--	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	зокрема				усього	зокрема			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12
1. Психологічні підходи психоаналітичної теорії З.Фрейда	10	2	2	-	6	10	2	2	-	6
2. Види та функції захисних механізмів	10	1	-	-	9	10	-	-	-	10
3. Психосексуальні стадії розвитку особистості	12	1	-	-	11	13	2	1	-	10
4. Техніка і практика класичного психоаналізу	12	2	2	-	8	13	2	1	-	10
5. Школа неофрейдизма: К.Хорні, Е.Фромм	12	2	-	-	10	12	-	-	-	12
6. Его-психологія Е. Еріксона.	10	1	-	-	9	10	1	-	-	9
7. Аналітична психологія К.Г.Юнга, Індивідуальна психологія А. Адлера.	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
8. Українська школа глибинної психології: Т.С. Яценко	12	1	2	-	9	10	1	2	-	7
Усього годин	90	12	8	-	70	90	8	6	-	76

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Психологічні підходи психоаналітичної теорії З.Фрейда	2	2
2	Види та функції захисних механізмів	2	-
3	Психосексуальні стадії розвитку особистості	2	-
4	Техніка і практика класичного психоаналізу	2	2
5	Школа неофрейдизма: К.Хорні, Е.Фромм	2	-
6	Его-психологія Е. Еріксона.	2	2
7	Аналітична психологія К.Г.Юнга, Індивідуальна психологія А.Адлера.	2	-
8	Українська школа глибинної психології: Т.С. Яценко	2	2
	Разом	12	8

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Психоаналітична теорія розвитку	2	2
2	Глибинно-психологічні методи та техніки	2	-
4	Тілесно-орієнтований підхід, транзактний аналіз, гештальт терапія	2	2
5	Сучасні теорії глибинної психології	2	2
	Разом	8	6

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Психологічні підходи психоаналітичної теорії З.Фрейда	6	6
2	Види та функції захисних механізмів	8	10
3	Психосексуальні стадії розвитку особистості	10	10
4	Техніка і практика класичного психоаналізу	10	10
5	Школа неофрейдизма: К.Хорні, Е.Фромм	10	12
6	Его-психологія Е. Еріксона.	9	9
7	7. Аналітична психологія К.Г.Юнга, Індивідуальна психологія А.Адлера.	10	12
8	Українська школа глибинної психології: Т.С. Яценко	7	7
	Разом	70	76

5.Критерії оцінювання результатів навчання.

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ, а саме за 100-бальною шкалою та національною п'ятибальною шкалою для екзаменів («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «неприйнятно»).

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

- Оцінку **«відмінно» (90-100 балів)** заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння без похибок виконувати завдання, передбачені програмою, опанував основну й додаткову літературу, рекомендовану навчальною програмою, засвоїв значущі для майбутньої кваліфікації підвалини основних дисциплін, виявив творчі здібності в усвідомленні, засвоєнні й застосуванні навчально-програмного матеріалу;

- оцінку **«добре» (75-89 балів)** заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував ретельне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, показав систему засвоєних знань з дисципліни та здатність до їх самостійного оповнення й оновлення під час подальшої навчальної роботи й професійної діяльності;

- оцінку **«задовільно» (60-74 бали)** заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою, але припустився помилок у відповіді на екзамені та під час виконання екзаменаційних завдань, хоча має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача;

- оцінку **«незадовільно» (26-59 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, і не може продовжувати навчання без виконання додаткових завдань з

відповідної дисципліни;

- оцінку **«неприйнятно» (0-25 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який не надав для перевірки потрібну кількість правильно виконаних завдань, пропустив без поважних причин значну кількість занять (більше ніж 50%), і не може продовжувати навчання без проходження повторного курсу навчання.

Іспит- максимальна кількість балів - 100.

Підведення підсумків поточної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється в період від останнього практичного заняття до дня консультації перед екзаменом, підставою чого є графік екзаменаційної сесії.

Перед екзаменом згідно з розкладом екзаменаційної сесії обов'язково проводиться консультація.

Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки «задовільно».

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;
- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;
- за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань;
- допущені до складання екзамену (у деканат обов'язково надається аркуш відповіді здобувача).

6. Засоби діагностики результатів навчання.

Діагностика результатів навчання здобувачів вищої освіти під час екзамену відбувається за білетами, кожен з яких містить три завдання відповідно до робочої навчальної програми:

- перше – теоретичне питання;
- друге – теоретичне питання;
- третє – тести закритої форми;

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Система несвідомого в топічній моделі психічного апарату. Вчення про витиснення.
2. Основні властивості несвідомого в топічній моделі психічного апарату.
3. Система предсвідомого й свідомого в топічній моделі психічного апарату.
4. Характеристика ОНО (Ід) в структурній моделі психічного апарату.
5. Характеристика Его (Я) в структурній моделі психічного апарату.
6. Характеристика Супер-Его в структурній моделі психічного апарату.
7. Психоаналітична теорія потягів.
8. Інфантильна сексуальність і Едипов комплекс.
9. Позитивні і негативні форми Едипова комплексу.

10. Природа сексуальності в психоаналітичній теорії З. Фрейда.
11. Проблема фіксації і регресу в психоаналітичній теорії З. Фрейда.
12. Основні положення Его-психології Е. Еріксона.
13. Епігенетичний принцип дозрівання в теорії Е. Еріксона
14. Оральна стадія розвитку лібідо.
15. Анальна стадія розвитку лібідо.
16. Фалічна стадія розвитку лібідо для дівчат.
17. Фалічна стадія розвитку лібідо для хлопчаків.
18. Генитальна стадія розвитку лібідо.
19. Історія виникнення і етапи розвитку класичного психоаналізу.
20. Види і функції захисних механізмів проєкція, заміщення й раціоналізація в теорії З. Фрейда.
21. Основні положення соціокультурної теорії К. Хорні.
22. Порівняльний аналіз теорії З. Фрейда і К. Хорні.
23. Проблема базальної тривоги в теорії К. Хорні. Характеристика невротичних потреб в теорії К. Хорні.
24. Характеристика міжособистісних захисних стратегій в теорії К. Хорні.
25. Види захисних механізмів в теорії А. Фрейда.
26. Види і функції захисних механізмів витиснення, регресія і сублімація в теорії З. Фрейда.
27. Види і функції захисних механізмів витиснення, заперечення й реактивне утворення в теорії З. Фрейда.
28. Психоаналітична теорія нарцисизму З. Фрейда.
29. Проблема нарцисизму в дослідженнях О. Кенберга, Х. Кохута і Е. Фромма.
30. Структура особистості в теорії К.Г. Юнга.
31. Колективне несвідоме в теорії К.Г. Юнга. Характеристика архетипів Персона і Тінь.
32. Колективне несвідоме в теорії К.Г. Юнга. Характеристика архетипів Аніма і Анімус.
33. Колективне несвідоме в теорії К.Г. Юнга. Характеристика архетипів Персона і Сомість.
34. Основні положення гуманістичного психоаналізу Е. Фромма.
35. Характеристика екзистенціальних потреб в теорії Е. Фромма.
36. Форми психічних розладів в теорії Е. Фромма. Соціальна некрофілія.
37. Форми психічних розладів в теорії Е. Фрома. Злоякісний нарцисизм.
38. Форми психічних розладів в теорії Е. Фрома. Інцестуальний симбіоз.
39. Основні положення Его-психології Е. Еріксона.
40. Епігенетичний принцип дозрівання в теорії Е. Еріксона
41. Клінічні прояви опору. Класифікація опору. Техніка аналізування опору.
42. Основні характеристики переносу. Походження і природа реакцій переносу.
43. Природа сновидінь і методи їх тлумачення. Механізми роботи сновидіння.

44. Техніка тлумачення сновидінь. Символічна мова несвідомого в теорії З. Фрейда і К. Г. Юнга
45. Характеристика невротичних потреб в теорії К. Хорні.
46. Мистецтво як процес сублимації несвідомих потягів.
47. Проблема агресії в глибинно-психологічних теоріях.
48. Цілі і завдання психоаналітичної терапії.
49. Принцип задоволення і принцип реальності в трактуванні З. Фрейда.
50. Дотепність та її відношення до несвідомого.

7. Рекомендована література

Основна:

1. Кокоріна Ю. Є. К 597 Глибинна психологія (в короткому викладі) : навчально методичний посібник / Ю. Є. Кокоріна. — Одеса : Астро принт, 2021. 120 с.
2. Кулик І.В. Основи консультування: методичні рекомендації. – Івано - Франківськ: НАІР. 2018. 91 с.
3. Основи глибинної психології : курс лекцій : навчальний посібник / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань : Візаві, 2019. 124 с.
4. Панок В. Г. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультування : навч. посібник / за заг. ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. – Чернівці : Чернівець. нац. Ун – т ім. Ю. Федьковича , 2019. 384 с.
5. Попіль М. Сучасні теорії глибинної психології : тексти лекції. Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2018.150 с.

Допоміжна:

1. Багрій, Ярослав Психоаналіз: навч. посіб. К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018.138 с.
2. Кацавець Р.С. К30 Психологія особистості. Навчальний посібник. Київ : Алерта. 2021. 134 с.
3. Основи глибинної психології : курс лекцій : навчальний посібник / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань : Візаві, 2018. –124 с.
4. Психологія особистості: Хрестоматія: Навч. посіб. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2019. – 532 с.
5. Столяренко О. Б. С 81 Психологія особистості. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 280 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- Сторінка авторської школи Т.С.Яценко / [Електронний ресурс] –
 Режим доступу: <http://yascenkots.com.ua>
 Международная_ассоциация_аналитической_психологии_(IAAP)

- Офіційний сайт ПВНЗ "Міжнародний інститут глибинної психології"
м. Київ / [Електронний ресурс] -
<http://www.prostobaby.com.ua/spravochniki/vuzy/id/189457>
- Сторінка Інституту глибинної психології і методів психокорекції /
[Електронний ресурс] - <http://vpa-glubina.com>
- Офіційний сайт Ph.D Олега Мальцева «Глибинна психологія» /
[Електронний ресурс] - <https://oleg-maltsev.com/science/applied-history/depth-psychology/>

9. Посилання на дистанційний курс

Дистанційний курс навчання – програма Moodle на сайті:
<http://www.slavdpu.dn.ua/>

Розробник :
кандидат психологічних наук,
професор кафедри психології

А.Е.Мелоян